

Praha 22.4.2003

21

Činnost oboru psychiatrie

Podkladem pro zpracování dat o činnosti oboru psychiatrie je výkaz A(MZ)1-01. Tento výkaz vyplňuje samostatně každé ambulantní pracoviště psychiatrie, sexuologie, včetně ambulantních částí nemocnic, zařízení parciální hospitalizace a krizové intervence státních i nestátních zdravotnických organizací všech rezortů. V roce 2002 byla návratnost výkazů 98,4 %.

Ambulantní péči v oboru psychiatrie poskytovalo 606,66 psychiatrů, 19,16 sexuologů, 92,26 psychologů a 415,27 středních zdravotních pracovníků (přepočtené počty, včetně smluvních pracovníků).

V průběhu roku 2002 bylo v České republice provedeno 2 326 852 ambulantních psychiatrických ošetření – vyšetření, což představuje, oproti roku 2001, nárůst o 8,3 %. Na 10 000 obyvatel připadalo 2 265,7 vyšetření. Z porovnání počtu vyšetření podle pohlaví vyplývá, že psychiatrická oddělení navštěvovaly častěji ženy (2 624,0 vyšetření na 10 000 žen, 1 888,9 ošetření na 10 000 mužů). Z hlediska regionálního srovnání bylo nejvíce vyšetření provedeno v Praze (5 009,7 ošetření na 10 000 obyvatel) a v Olomouckém kraji (2 923,1 ošetření). Tato skutečnost může být ovlivněna nejen rozšířením psychických problémů v populaci daného regionu, ale také počtem lékařů (nejvíce lékařů bylo v Praze 148,11, v Olomouckém kraji 51,37 - přepočtené počty), popřípadě poskytováním specializovaných služeb. Zatímco u mužů překročily úroveň 2 000 ošetření na 10 000 obyvatel dva již zmiňované regiony a Jihomoravský kraj, u žen naopak pouze čtyři kraje této hladiny nedosáhly (Středočeský, Karlovarský, Zlínský kraj a Vysočina).

Celkově bylo během roku ošetřeno 403 083 osob. Do struktury prvních ošetření podle vybraných diagnóz je pacient započítán tolikrát, pro kolik onemocnění byl prvně ošetřen. Na jednoho pacienta tak průměrně připadá 1,04 prvních ošetření. Za sledovaný rok bylo provedeno celkem 419 691 prvních vyšetření, což představuje 392,5 ošetřených osob na 10 000 obyvatel. Podle struktury prvních ošetření ve sledovaném roce byla nejčastější vyšetření na poruchy neurotické (36 %), poruchy afektivní (18 %), stejné zastoupení měla ošetření na organické duševní poruchy a schizofrenie (10 %). V porovnání s předchozím rokem nedošlo k významným změnám ve struktuře prvních ošetření.

Nejvyšší míra prevalence na 10 000 obyvatel byla zjištěna u skupiny diagnóz neurotické a afektivní poruchy (149,7 resp. 74,6 onemocnění). Nejčastější výskyt těchto poruch byl zaznamenán v kraji Hlavního města Prahy, Olomouckém a Královéhradeckém. Další v pořadí jsou organické duševní poruchy (41,6 poruch) a schizofrenie (39,1 onemocnění na 10 000 obyvatel). Regiony, kde byly nejčastěji diagnostikovány tyto duševní poruchy, byly stejně jako u prvních dvou zmiňovaných skupin, Praha a Olomoucký kraj. Také

nejvyšší úroveň incidence byla zaznamenána u neurotických a afektivních poruch (45,9 resp. 16,0 onemocnění na 10 000 obyvatel), v regionech totožných jako u míry prevalence. V oblastech kde jsou noví pacienti zdravotnickým systémem zachyceni, se tedy většina z nich také dále léčí. Nejvýraznější poměr mezi mírou incidence a prevalence měly schizofrenie (1 : 10). Na jedno onemocnění zjištěné poprvé v životě pacienta, připadá devět již léčených, což naznačuje obtížnou vyléčitelnost tohoto onemocnění. U ostatních skupin vybraných diagnóz byl poměr mezi mírou incidence a prevalence v průměru asi 1 : 5.

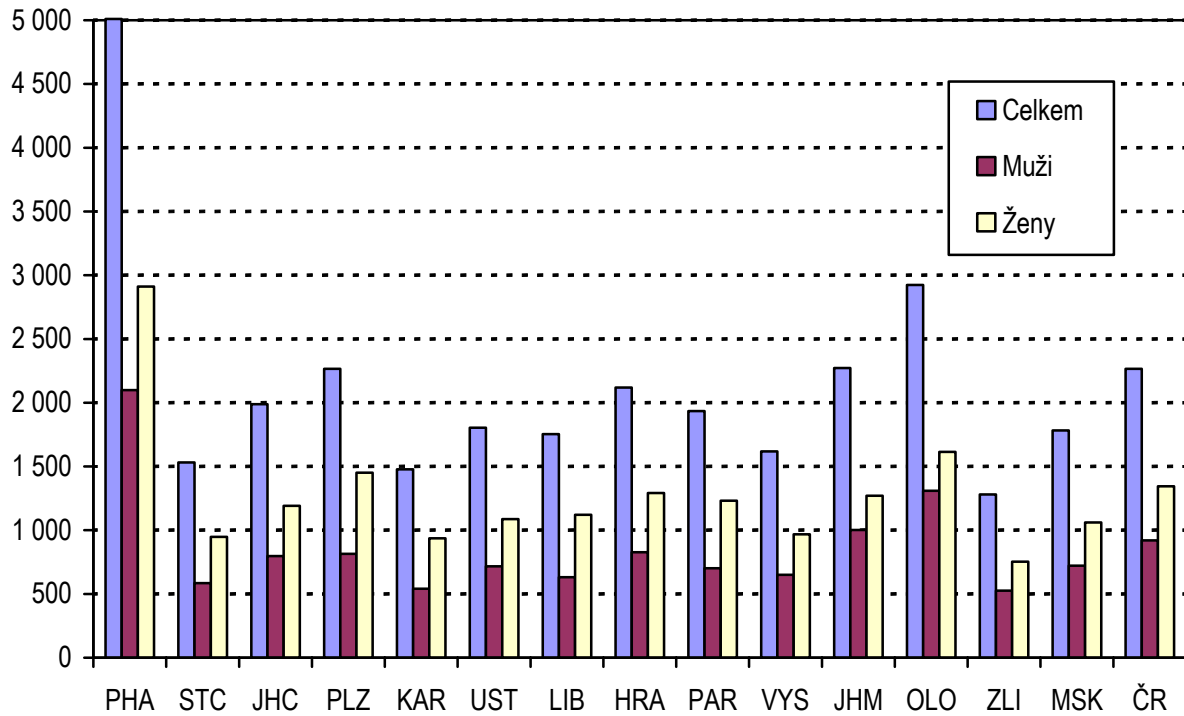
Na odděleních a pracovištích sexuologie bylo provedeno 1 669 vyšetření na HIV (RNA virus lidské imunodeficiency patřící do skupiny lidských retrovirů, který je schopen dlouhodobě přežívat v buňce a způsobit onemocnění AIDS), jedna testovaná osoba byla pozitivní. Dále bylo provedeno 1 065 vyšetření na HAV (hepatitis A virus způsobující virový zánět jater typu A), 2 101 HbsAg (australský antigen, jehož přítomnost svědčí o onemocnění, eventuálně o nosičství virového zánětu jater typu B) a 1 442 testů na HCV (hepatitis C virus způsobující virový zánět jater typu C).

Pozitivní výsledek byl diagnostikován u 143 vyšetření v případě testu na virus HAV, 161 na virus HbsAg a 467 na virus HCV.

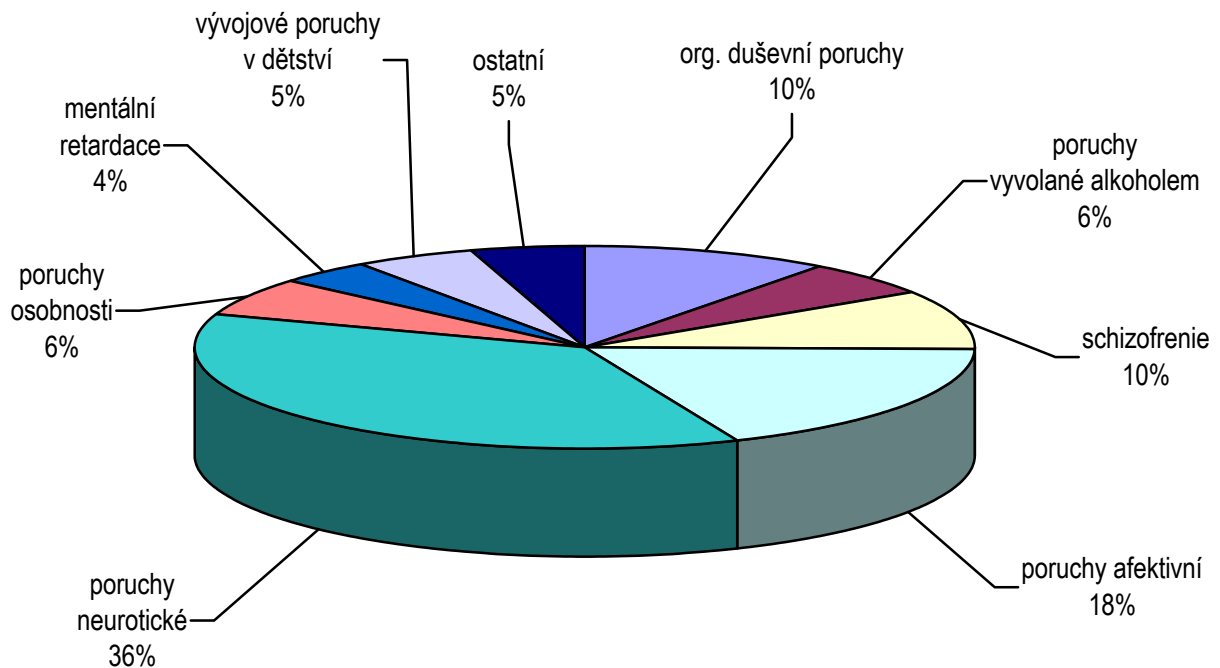
Oproti předchozímu roku stoupl v roce 2002 počet ošetření – vyšetření i počet prvních ošetření, (o 8,3 % resp. o 6,9 %). Největší nárůst byl zjištěn u vyšetření na organické duševní a afektivní poruchy. Pokračuje tak trend pozvolného nárůstu počtu osob s psychickými problémy, který však může být ovlivněn schopností lépe rozpoznat danou nemoc, případně kvalitnější sítí a širším spektrem poskytovaných zdravotních služeb.

Vypracovala: Mgr. Jana Brožová

**Počet ambulantních ošetření - vyšetření v oboru psychiatrie
na 10 000 obyvatel**

**Struktura počtu prvních ošetření ambulantních psychiatrických
zařízení v roce 2002 - vybrané diagnózy**

Incidence a prevalence vybraných psychiatrických diagnóz

Kraj	Organické duševní poruchy	Poruchy vyvolané alkoholem	Poruchy vyvol. ostat. psychoaktiv. látkami	Schizofrenie	Afektivní poruchy	Neurotické poruchy						
	F00-F09	F10	F11-F19	F20-F29	F30-F39	F40-F48 F50-F59						
na 10 000 obyvatel												
	inc.	prev.	inc.	prev.	inc.	prev.	inc.	prev.	inc.	prev.	inc.	prev.
Hl. m. Praha	16,3	62,4	8,3	29,6	9,4	27,1	5,9	61,6	26,7	137,3	70,9	277,4
Středočeský	13,2	37,2	3,5	13,5	1,5	7,8	5,6	29,5	20,3	56,1	36,7	100,7
Jihočeský	11,1	44,0	4,8	17,0	1,8	6,0	3,8	34,5	16,1	78,0	40,6	144,3
Plzeňský	17,5	48,3	7,5	23,6	5,2	18,0	4,5	37,7	23,4	83,4	55,0	176,8
Karlovarský	8,1	21,7	2,0	16,8	1,0	4,5	4,6	30,3	15,0	40,5	27,5	71,0
Ústecký	12,1	33,0	2,7	10,5	3,2	10,6	3,6	30,5	9,4	48,3	42,6	124,1
Liberecký	7,5	24,4	4,6	16,5	1,3	3,9	2,4	31,4	12,2	61,9	49,4	114,3
Královéhradecký	9,5	39,5	4,9	23,5	3,6	10,0	4,8	49,4	15,8	136,7	61,6	180,8
Pardubický	9,7	42,2	3,3	14,9	0,5	3,3	1,9	40,6	12,4	79,3	24,4	106,2
Vysočina	8,3	26,4	2,2	13,2	0,7	2,0	2,2	26,9	15,7	78,7	21,1	87,3
Jihomoravský	11,9	38,9	5,4	18,9	2,4	5,7	3,5	37,4	11,9	60,7	51,3	178,0
Olomoucký	23,1	55,6	15,6	46,1	5,9	13,1	6,8	57,0	25,8	102,1	77,8	232,3
Zlínský	8,6	26,1	8,8	30,1	1,0	3,7	2,4	38,3	6,3	41,9	29,9	88,7
Moravskoslezský	16,6	48,4	8,2	35,2	1,6	9,2	3,5	32,6	9,5	40,6	33,7	105,2
ČR	13,2	41,6	6,1	22,9	3,1	10,0	4,1	39,1	16,0	74,6	45,9	149,7

Incidence a prevalence vybraných psychiatrických diagnóz

Kraj	Poruchy osobnosti F60-F63 F68-F69		Sexuální poruchy F64-F66		Mentální retardace F70-F79		Vývojové poruchy v dětství a adolescenci F80-F98		Neurčená duševní porucha F99		Neplodnost N46,N97		Vývojové poruchy mužských pohl. orgánů Q53-Q55	
	inc.	prev.	inc.	prev.	inc.	prev.	inc.	prev.	inc.	prev.	inc.	prev.	inc.	prev.
	na 10 000 obyvatel													
Hl. m. Praha	12,1	58,2	0,9	5,8	1,1	8,2	7,5	28,6	2,1	7,1	6,8	13,4	0,1	0,9
Středočeský	5,9	21,3	0,2	1,4	1,7	13,5	2,9	12,3	0,4	1,2	1,3	1,6	0,0	0,0
Jihočeský	2,8	14,3	0,2	1,3	2,0	13,2	7,2	34,6	0,0	0,5	0,4	1,0	0,0	0,0
Plzeňský	9,0	41,1	0,3	1,6	2,8	19,5	7,7	18,8	2,5	3,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Karlovarský	4,1	11,5	0,1	0,6	1,2	20,1	0,7	16,1	0,9	3,3	0,0	0,0	.	.
Ústecký	5,7	22,3	0,3	5,1	3,7	18,9	10,4	21,6	0,6	1,0	1,2	1,6	0,1	0,3
Liberecký	6,3	17,2	1,3	2,7	1,5	10,4	8,9	17,6	2,3	2,5	2,7	5,7	0,0	0,0
Královéhradecký	8,2	35,9	0,5	2,4	1,8	19,4	9,5	21,9	0,6	1,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Pardubický	2,5	17,2	0,1	0,3	2,0	21,7	8,9	18,7	0,6	2,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Vysočina	2,8	12,0	0,1	0,3	1,5	18,5	2,8	11,1	1,4	1,6	2,1	2,5	0,0	0,0
Jihomoravský	7,2	17,6	1,6	4,6	2,5	13,2	11,3	26,4	1,0	1,8	0,2	0,7	0,0	0,0
Olomoucký	15,8	40,2	0,7	3,2	4,4	25,5	9,0	32,3	17,9	21,2	0,0	0,5	0,0	0,0
Zlínský	4,2	12,2	0,0	0,3	2,3	16,0	5,7	15,5	0,2	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Moravskoslezský	3,8	14,1	0,2	1,3	1,7	15,2	4,5	16,7	0,3	0,8	0,0	0,9	0,0	0,0
ČR	6,7	25,2	0,5	2,6	2,2	15,8	7,0	21,3	2,0	3,3	1,3	2,5	0,0	0,1

Pozn.

- Inc. – incidence, nově zjištěná onemocnění, tj. onemocnění zjištěná za sledovaný rok poprvé v životě pacienta.
- Prev. – prevalence, první ošetření pacienta za sledovaný rok, pacient započítán tolikrát, pro kolik onemocnění byl prvně ošetřen za daný rok.